

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

ЗАПОВЕД

№ *PA01/305* ..... / *24.03* ..... 200*9* г.

На основание чл. 25, ал. 4 от Закона за администрацията и чл. 31, ал. 4 от Закона за насърчаване на заетостта,

УТВЪРЖДАВАМ:

Проект „Ресоциализация на лишените от свобода чрез професионална квалификация и обучение”, неразделна част от настоящата заповед.

МИНИСТЪР:

Е. Масларова
ЕМИЛИЯ МАСЛАРОВА

ПРОЕКТ

„РЕСОЦИАЛИЗАЦИЯ НА ЛИШЕНИТЕ ОТ СВОБОДА ЧРЕЗ ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ И ОБУЧЕНИЕ”

I. НЕОБХОДИМОСТ И ПРЕДПОСТАВКИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПРОЕКТА

Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” като част от Министерство на правосъдието е и институцията, която отговаря за изпълнението на наказанията в страната. В структурата на дирекцията са ситуирани три звена: затвори, следствени арести и пробация. Към настоящият момент в институцията изтърпяват наказание 23530 осъдени от които – 10 530 лишени от свобода и 13 000 осъдени на пробация. Спектърът от дейности и интервенции за работа с осъдените лица е твърде разнопосочен и изисква същите да бъдат адекватни на добрите европейски практики за работа с правонарушителите. Реформирането на затворната система е насочена към утвърждаване на модели и практики за третиране на осъдените гарантиращи човешките им права и създаване на условия за извличане на полза от престоя им затвора. Част от тези дейности са насочени към подготовката за освобождаване, която е изключително важно направление в пенитенциарната дейност. Тя е ядрото на цялостното пенитенциарно третиране. От място за изолация затворът все повече се превръща в място за подготовка на лишени от свобода за успешно социално включване след изтърпяване на присъдата. Целта на социалната работа в периода преди освобождаване се определя като активизиране, мобилизиране и развитие на личностните качества на осъдените и на наличните социални ресурси за подпомагане на успешното им социално включване и водене на законосъобразен начин на живот. Като ключов фактор за успешната ресоциализация и интегриране в свободното общество е наличието на професионални умения, които ще им позволят да се реализират на пазара на труда.

Към настоящият момент процента на заетите в трудова дейност лица лишени от свобода е 40%. Процента на неграмотните е около 25%, а 30% не притежават никакви професионални умения и професионална квалификация. Ежегодно от местата за лишаване от свобода се освобождават около 4000 лишени от свобода. За десет годишен период са освободени около 40 000, от тях само 3000 лишени от свобода са придобили професионална квалификация по време на изтърпяване на наказанието. Това от своя страна води до много висок риск от рецидив и повторно осъждане.

II. ЦЕЛИ НА ПРОЕКТА

2.1. Обща цел

Повишаване възможностите за активно поведение на пазара на труда и подпомагане процеса на реинтеграция на лишени от свобода чрез включване на 468 лица от тях, в курсове за ограмотвяване, професионална квалификация и усвояване на ключови компетентности.

2.2. Специфични цели

- Проучване и анализиране нивото на грамотност и професионална насоченост на лишените от свобода.
- Внедряване на добри практики, съответстващи на европейските принципи на добро управление на риска от рецидив сред бившите затворници.
- Въвеждане на модел за осигуряване на гъвкави форми на обучение в съответствие с индивидуалните потребности на осъдените и кореспондиращи с особеностите на пазара на труда.
- Повишаване мотивацията на лишените от свобода за участие в обучителни и квалификационни дейности и формиране на устойчиви нагласи за трудова заетост.
- Ограмотяване на 144 лишени от свобода лица.
- Повишаване квалификацията на 204 лишени от свобода лица, на които им предстои освобождаване.
- Придобиване на ключови компетентности, първоначална компютърна грамотност, от 120 лишени от свобода лица.

III. ОБЕКТ И ОБХВАТ НА ПРОЕКТА

3.1. Обект на Проекта

Лица, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода”, на които предстои освобождаване.

3.2. Обхват на Проекта

Проектът се реализира в затворите в градовете Белене, Бобов дол, Бургас, Варна, Враца, Ловеч, Пазарджик, Плевен, Пловдив, Сливен, София, Стара Загора.

IV. ПРИНЦИПИ НА ПРОЕКТА

- 4.1.** Законосъобразност и нормативна обосновааност - проектът е разработен на основание чл. 31, ал. 1 и чл.63, т.6 от Закона за насърчване на заетостта и в съответствие със Закона за професионалното образование и обучение;
- 4.2.** Прозрачност и отвореност на проекта – ангажиране в реализацията на проекта на различни управленски, икономически и обществени структури на национално и местно ниво;
- 4.3.** Ресурсна осигуреност – осигуряване на необходимите средства от държавния бюджет, съгласно Националния план за действие по заетостта;
- 4.4.** Недопускане на дискриминация, основана на възраст, религиозни убеждения, етническа, политическа или полова принадлежност;
- 4.5.** Социално партньорство и сътрудничество за постигане на целите на Проекта.

V. ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ ПО ПРОЕКТА

Основните дейности по проекта са включване на лишените от свобода в обучение за ограмотяване, придобиване на професионална квалификация и ключови компетентности. В дейности по обучение, квалификация и усвояване на ключови компетентности ще се включат осъдени в последната фаза от изтърпяване на наказанието лишаване от свобода. За различните категории осъдени тази фаза има различна времева рамка. При осъдените с дългосрочни присъди 10 -15 години лишаване от свобода това е периода от последните две години преди освобождаване. В този период администрацията извършва активна ресоциализационна дейност по посока придобиване на образователен ценз, повишаване на компетентности и усвояване на професионална квалификация. В тази връзка обучението ще се извършва преди напускане на местата за лишаване от свобода, като един осъден ще има възможност да премине през различни етапи от проекта / ограмотяване, квалификация, усвояване на ключови компетентности.

5.1. Сформиране на екип за работа по проекта.

- Определяне задълженията на екипа.
- Определяне членовете на екипа.

5.2. Анализ и оценка на нуждите от включване на лишените от свобода в курсове за ограмотвяване, придобиване на професионална квалификация и ключови умения.

- Проучване и оценка на нивото на грамотност и професионална квалификация на лишените от свобода и изготвяне на доклад.
- Разработване на процедура с критерии за включване в обучения и квалификационни дейности в съответствие с тенденциите на пазара на труда в различните региони, в които са ситуирани затворите.
- Разработване на Справочник за лишените от свобода, с информация съдействаща за професионалната им ориентация в съответствие с индивидуалните им желания и изискванията на пазара на труда.

5.3. Включване на лишени от свобода лица с първична и вторична неграмотност в курсове за ограмотвяване и получаване на „Удостоверение“.

- Провеждане по един курс - 12 лица в затворите в градовете Белене, Бобов дол, Плевен, София – общо 48 лица лишени от свобода;
- Провеждане по два курса – 24 лица в затворите в градовете Бургас, Варна, Пазарджик, Пловдив – общо 96 лица лишени от свобода;
- Анализ на резултатите след приключване на курсовете за ограмотвяване – брой успешно завършили курса и от общо 144 включени лица, причини за отпадане от курса.

5.4. Провеждане на курсове за придобиване на първа степен на професионална квалификация.

- Определяне на участниците в обучението.
- Провеждане на курсове по следните специалности в, съответните затвори:
  - помощник в строителството – Белене, Бобов дол, Бургас, Варна, Враца, Пазарджик, Пловдив, Стара Загора, София;
  - оператор на компютър – Ловеч, Плевен, София;
  - автотенекеджия – София;
  - работник в производството на кулинарни изделия и заведения за хранене и развлечения Пловдив, Сливен;
  - шивач – Плевен;
  - огняр – Ловеч.
- Анализ на резултатите след приключване на курсовете – брой успешно завършили курса и получили „Свидетелство за професионална квалификация“от включените 204 лица лишени от свобода, причини за отпадане от курса.

5.5. Провеждане на курсове за придобиване на ключови компетентности – първоначална компютърна грамотност.

- Определяне на участниците в обучението.
- Провеждане по един курс от 12 лица, в затворите в градовете Белене, Бургас, Враца, Ловеч, Плевен, Сливен, София, Стара Загора – 96 лица лишени от свобода;
- Провеждане на два курса в затвора в гр. Пазарджик – 24 лица лишени от свобода;
- Анализ на резултатите след приключване на курсовете – брой успешно завършили курса и получили документ, брой отпаднали от курса от включените 120 лица лишени от свобода, причини за отпадане.

5.6. Обобщаване на резултатите от реализираната програма и популяризирането им.

- Изготвяне на доклад за резултатите от реализирания проект.
- Информиране на обществеността за резултатите от проекта чрез провеждане на национална кръгла маса.
- Изготвяне на рекламни материали популяризиращи резултатите от проекта.

VI. ИНСТИТУЦИИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПРОЕКТА

6.1. Министерство на труда и социалната политика

- Министърът на труда и социалната политика утвърждава Проекта съгласно чл. 31 ал. 4 от Закона за насърчаване на заетостта;
- Осъществява общата координация и нормативния контрол по изпълнението на Проекта;
- Осигурява необходимите средства за финансиране на Проекта през 2009 г., съгласно утвърдения Националния план за действие по заетостта;
- Министърът на труда и социалната политика при необходимост издава заповед за утвърждаване на изменения и допълнения в Проекта;

6.2. Агенция по заетостта

- Оказва методическо ръководство, извършва общата координация и организация за реализиране на Проекта
  - Разпределя средствата, необходими за реализацията на Проекта;
  - Осигурява информация за реализация на Проекта;
  - Осъществява общия контрол по изпълнението на Проекта;
  - Популяризира Проекта.

6.3. Дирекции „Регионална служба по заетостта”

- Оказват методическа помощ и съдействие на Дирекциите „Бюро по труда” по изпълнението на Проекта;
- Координират връзките между отговорните по Проекта институции на регионално ниво;
- Обобщават заявените от дирекции „Бюро по труда” потребностите от средства, необходими за изпълнение на Проекта ;
- Превеждат необходимите финансови средства по сключените договори между дирекциите „Бюро по труда”, обучаващи институции и териториалните звена на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” на Министерство на правосъдието ;
- Следи за целесъобразното изразходване на средствата по програмата;
- Популяризират Проекта.

6.4. Дирекции „Бюро по труда”

- Сключват договори с териториалните звена на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” на Министерство на правосъдието и с посочените от тях обучаващи институции за провеждане на обучение по ограмотяване, професионална квалификация и/или ключови компетентности;
- По искане на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” на Министерство на правосъдието организират избор на обучаващи институции и сключват договори с избраните обучаващи институции за провеждане на обучението за професионална квалификация и за ключови компетентности по Проекта;
- Заявяват потребностите от средства, необходими за изпълнение на Проекта в дирекции “Регионална служба по заетостта”, въз основа на получената информация от Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията”;
- Осъществяват контрол по изпълнението на договорите от участващите в тях страни;

- Предоставят информация на заинтересованите институции във връзка с реализацията на Проекта.
- Популяризират и разясняват Проекта на местно ниво.

6.5. Главна дирекция «Изпълнение на наказанията»

- Сформира екип по реализация на проекта;
- Чрез териториалните си поделения посочва обучаваща институция или отправят искане до дирекция „Бюро по труда” да организира избор на обучаваща институция, която да обучи бенефициентите, обект на програмата, по регламентите на Закона за насърчаване на заетостта.
- Чрез териториалните си поделения сключват договори с дирекциите „Бюро по труда” и с обучаващите институции за провеждане на обучение по ограмотяване, професионална квалификация и/или ключови компетентности;
- Осъществяват контрол по изпълнението на договорите от участващите в тях страни;
- Предоставят информация на заинтересованите институции във връзка с реализацията на Проекта.
- Популяризират и разясняват Проекта на местно ниво.

6.6. Обучаващи институции

- Сключват договор с дирекция „Бюро по труда” за провеждане на обучението;
- Провеждат обучението за придобиване на ограмотяване, професионална квалификация и/или ключови компетентности;
- Издават документи на успешно завършилите обучението;
- Предоставят информация на заинтересованите институции във връзка с реализацията на Проекта.

VII. ФИНАНСИРАНЕ НА ПРОЕКТА

Изпълнението на Проектът се финансира от Министерството на труда и социалната политика, чрез средствата за активна политика, осигурявани от Държавния бюджет и планирани за реализация, съгласно НПДЗ през 2009 г.

ПЛАН СМЕТКА ЗА РАЗХОДИ ЗА ОБУЧЕНИЕ

Обучения	Курсове	Включени лица	Разходи за обучение
	бр.	бр.	лв.
Ограмотяване	12	144	60 000 лв.
Професионална квалификация	17	204	115 400 лв.
Ключови компетентности	10	120	55 000 лв.
ОБЩО	39	468	230 400 лв.

VIII. ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ПРОЕКТА

Проектът е със срок на действие до края на 2009 г.

График за изпълнение на дейностите

Дейности (кратко описание)	Месец 1	Месец 2	Месец 3	Месец 4	Месец 5	Месец 6	Месец 7	Месец 8	Месец 9	Месец 10	Месец 11	Месец 12	Отговорно лице от екипа за изпълнение на дейността
Сформиране на екип за работа по проекта			X	X									Ръководител на проекта
Анализ и оценка на нуждите на лишените от свобода от включване в курсове за ограмотяване, придобиване на професионална квалификация и ключови умения.			X	X									Експерти от екипа по проекта
Провеждане на ограмотителни курсове с лишени от свобода с първична и вторична неграмотност				X	X	X	X	X	X	X			Ръководител и координатор и счетоводител по проекта
Провеждане на курсове за професионална квалификация.				X	X	X	X	X	X	X	X		
Провеждане на курсове за придобиване на първоначална компютърна грамотност.					X	X	X	X	X	X			
Обобщаване на резултатите от реализираната програма и популяризирането им.											X	X	Работен екип по проекта

IX. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

9.1. Включени 468 души в следните обучения:

- Ограмотителни курсове - 144 лишени от свобода
- Придобиване на първа степен на професионална квалификация - 204 лишени от свобода
- Ключови компетентности - 120 лишени от свобода

9.2. Общо резултати

- След приключване на проекта в местата за лишаване от свобода ще има оборудвани 30 учебни кабинета, от които 6 ще са оборудвани с компютърни конфигурации;
- Ще се повиши грамотността на 4 % от лишените от свобода, на които им предстои освобождаване; 5,7% ще придобият професионална квалификация, чрез включване в курсове; 1% ще усвоят ключови умения.

X. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

В хода на реализацията на Проекта, съгласно описаните функции на участниците, ще се осъществява:

10.1. Системна отчетност на изпълнението на Проекта по отношение на разходването на средства и на резултатите от реализацията;

10.2. Непрекъснат контрол върху учебния процес, разпределението и разходването на средствата;

10.3. Текущо проследяване на определени основни индикатори за ефективността на Проекта;

10.4. Обратна връзка – информацията от отчетите се използва от участващите институции в Проекта за корекции в механизма и обхвата с цел постигане на максимална ефективност.